

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 2. Vtrum formale obiectum spei sit bonum sub ratione boni:
eiusq[ue] actus sit voluntatis, non intellectus, & quomodo à Fide
distinguatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

constat ex dictis tum hic, tum in tractatu precedenti, in simili de obiecto Fidei, disputat. 2. sect. 2. à num. 5.

SECTIO II.

Verum formale obiectum spei sit bonum sub ratione boni, eiusque actus sit voluntatis, non intellectus, & quomodo à Fide distinguatur.

1. Hæretici huius temporis confundunt ferè has virtutes; & actus spei à fide non distinguunt: unde consequenter dicere debent, Spem esse intellectum, & formale obiectum eius esse verum, non bonum. Fundantur primò in quibusdam locis Sacre Scripturæ, in quibus fides induciam significat, inò ferè semper videtur poni vnum pro alio. Secundò: quia sperare nihil aliud esse videtur, quam credere, hoc fieri posse, vel certè futurum esse, vel absolute, vel sub aliqua conditione. Verbi gratia, si per me non steterit, saluabor, quo pacto videtur loqui de Spe Cyprianus libro de immortalitate sub finem. Tertiò, Quia desperare, nil aliud est, quam iudicare me non consecuturum beatitudinem, non est enim desiderare, aut velle non esse beatum: nam interdum, qui desperat, velle potius beatitudinem: consistit ergo in illo iudicio: ergo eadem ratione Spes: unde quando aliquis de desperatione tenetur, non alio modo eum erigimus, quam persuadendo, vt credat se posse saluari. Vltimò quia Spes Christiana debet esse certa iuxta illud Roman. octavo, & 2. ad Timoth. primo: *Certus sum &c.* Græcè est *πίστις*, id est, certam in Domino Spem habeo, confido, vt legit Ambros. Hieronym. quæstione quarta ad Algasiam, & alij, & infra id ostendimus: certitudo autem proprietas est actus intellectus. Hæc tamen sententia, quatenus confundit Spem cum fide, est erronea.

2. Unde dico primò, actum Spei est formaliter, & essentialiter distinctum à fide: habetur ex Paulo prima ad Corinth. 13. *Nunc autem manent tria hæc, Fides, Spes, Charitas.* Vbi planè distinguit Fidem à Spe, quod præcipue est verum de actionibus, & consequenter de habitibus: Tridentinum etiam Sess. 6. capit. 6. aperte supponit hanc distinctionem, & omnes Theologi post Diuum Thomam 1. 2. quæst. 40. articulo 2. Unde Augustinus in Enchyridio cap. 8. *Fides & Spes, non tantum vocabulo, sed rationali differentia distinguuntur.* Quod probat, quia Fides de bonis est, & malis, Spes tantum de bonis: illa de præteritis, & futuris, hæc tantum de futuris. Et probatur adhuc: nam potest quis perdere Spem absq; hæresi, atq; adeo retenta Fide, vt in materia de Gratia traditur: sunt ergo distincta: antecedens patet, si quis desperet: non quia putet promissiones Dei esse falsas, sed ex alia affectione. Ille enim nullum habet iudicium hæreticum. Confirmatur. Nam si Spes consisteret in iudicio fidei, maximè in hoc, *Deus potest me saluare.* Sed in hoc non: quia vna cum hoc iudicio potest esse desperatio. Maior patet, quia non potest consistere in illo alio iudicio; *Ego sum predestinatus*, vel *Ego saluabor.* Quia si sint absoluta hæc iudicia, non sunt de fide, ex Tridentino capit. 9. Sessione 6. Si verò sint tantum conditionaria, potest cum illis consistere desperatio. Sed contra: ad Romanos 4. inquit Paulus. *Abraham credidit Deo, & reputatum est ei ad iustitiam*, & subdit, *qui contra Spem in Spem credidit*, ergo Spes à Fide non distinguitur. Respondent quidam ibi sumi credere pro confidere, & fidem pro fiducia. Sed falsum est primò, quia Paulus eo loco præcipue intendit commendare Fidem, id est credulita-

tem: deinde quia Genesis 15. illa verba credidit Abraham Deo, aperte intelliguntur de fide: & ita exponitur Paulo ad Galat. 3. & eodem modo videtur ad Romanos 4. & Iacob capit. 2. in eodem sensu. Dico igitur Paulum dicere credidisse Abraham in Spem, quia in Fide promissionum Dei fundavit Veram salutem, Spem suam contra Spem, quam natura præstare poterat.

3. Alia ergo sententia est, quæ ponit quidem Spem in intellectu iudicio. Sed diuersam à Fide in quo discedit à precedenti errore hæreticorum, quoniam fides fundatur in veritate Dei, Spes in fidelitate: sicut autè hæc duo attributa distinguuntur in Deo, ita virtutes, & iudicia, quæ illis nituntur: Unde ad Fidem spectat iudicare Deum non mentiri in his, quæ assumat, quia est prima veritas, Spei verò est, iudicare Deum futurum fidelem in suis promissionibus: Unde formale obiectum spei in hæc sententia erit summa Dei fidelitas, quomodo Clem. Alexand. secundo Strom. in initio, cum dixisset Spem esse expectationem, subdit expectationem esse opinionem de futuro, & fiduciam esse firmam apprehensionem: & potest confirmari: nam valde probabile est in hominibus fidelitatem, & veritatem esse diuersas virtutes: unde diuersæ rationis est iudicare aliquem hominem non mentiri in suis dictis, vel existimare illum esse fidelem in adimplendis promissis, ergo similiter, &c.

4. Dico tamen secundò. Actus, & virtus Spei nullo modo potest poni in intellectu. Est ita certa, vt contraria saltem sit temeraria, nam omnes Theologi ita sentiunt, & potest probari ex præcedenti, nam si est in intellectu, vix, aut nullo modo, potest à Fide distinguam eius actus erit iudicium certum, obsecrum, & supernaturale: hæc autem sunt de ratione fidei. Secundò quia ille modus confictus nulla ratione satisfacit: nam re vera in Deo nullo modo possunt distingui ratio fidelitatis, & veritatis, saltem quantum ad propositum spectat: dupliciter enim potest aliquis deficere in promittendo: vel quia promittit sine intentione adimplendi, vel quia licet bona intentione promittit, postea mutatur: primus modus intrinsecè continet falsitatem, & est contra veritatem Dei. Unde fides tenemur credere, Deum habuisse voluntatem implendi ea quæ promittit. Secundus modus saltem includit mutabilitatem: unde sicut credimus Deum esse immutabilem, ita eadem fide credimus esse constantem in adimplendis promissis: ergo totum illud iudicium ad Fidem spectat, & ita frequenter Scriptura dicit, *Fidem tui in Dei fidelitate*, sicut in veritate 2. ad Timoth. 2. *Si non credimus, ille fidelis permanet, negare se ipsum non potest*, & ad Romanos 3. *Nunquid incredulitas eorum fidem Deum accusat*, id est fidelitatem, absit, si autem Deus verax, &c. Addo etiam in hominibus esse valde probabile fidelitatem in promissis non esse diuersam virtutem à veritate, quod sentit Diuus Thomas 2. 2. quæst. 80. Et lazar. Galetan. quæst. 115. Confirmatur conclusio omnibus rationibus factis pro precedenti, nam illæ probant Spem non posse consistere in iudicio illo certo, siue illud pertineat ad fidem, siue ad aliam virtutem: quandoquidem cum illo iudicio potest simul esse desperatio Confirmatur vltimò, nam sicut iudicio præmium reddendum esse pro meritis, ita iudicio poenam esse infligendam pro peccatis, ergo si sperare est iudicare: vtrumq; iudicium erit Spes: at hoc est falsum, nam ex vno iudicio sequitur Spes, ex alio timor.

5. Dico tertio Spem ad voluntatem spectare, & consequenter esse motum in bonum sub ratione boni. Hæc conclusio sequitur ex dictis, & suadet etiam ex communi modo sentiendi, nam passio Spei ponitur ab omnibus in appetitu sensitiuo.

Error hæretic. de quo etiam in lib. 2. de Grat. c. 12. n. 2. Primum fundamentum.

Secundum.

Tertium.

Vltimum.

Prima conclusio. Probat ex Scriptura.

Tandem ratione de qua lib. 11. de grat. c. 7. n. 6. Confirm.

Obiectio.

Quorundam solutio scilicet.

Secunda conclusio etiam falsa.

Clem. Alex. dictum pro hac opinione. Confirmatur à simili.

Secunda conclusio.

Secundo.

Confirmatur conclusio.

Videi possunt dicta in Relect. de libert. diuina disp. 1. sect. 2. à num. 24. Confirmatur vltimò.

Tertia conclusio.

Item

Item illud speramus, quod aliquo modo iudicamus bonum, & futurum, ita Philosophus 2. Retor. cap. 1. & Augustinus in Enchiridio cap. 8. ubi ait, bona spe-
rit, mala timeri. Vnde confirmatur, nam timor ad appetitum spectat, & fuga mali sub ratione mali, & illi est contraria spes; ergo cum contraria sint circa idem, etiam spes erit in appetitu, & cum non sit fuga, sed persecutio, tendit bonum sub ratione mali.

6. Ad fundamenta secundæ sententiæ responsum iam est num. 4. Ad primum prioris sententiæ, primo negatur fides significare fiduciam in Scriptura, saltem regulariter, ut diximus late in materia de fide disp. 1. sect. 1. Ad secundum respondetur, quia, ut postea dicemus, spes supponit fidem, & in illa omnino fundatur, iuxta illud, *Fides est substantia sperandarum rerum*, hinc fieri ut interdum spes nominetur ab ipsa fide, & inde spes dicta est fiducia, ut Dñs Thomas docet 1. 2. quæst. 40. & inde nominatur fides. Ad tertium argumentum patet ex dictis, & patebit latius ex dicendis. Ad ultimum de certitudine spei, quidam volunt, quamvis spes, & fides sint distincta, posse tamen convenire in aliqua proprietate communi etiam eiusdem speciei, quia interdum res specie distinctæ, habent aliquod accedens eiusdem rationis. Sed hoc non recte dicitur, nam certitudo fidei, est de eius essentia, & intrinsece oritur ex obiecto formali certæ, vnde convenire alteri res specie diuersæ est impossibile. Præterea certitudo proprie convenit actibus intellectus, voluntatis verò solum per quādam accommodationem. Quomodo dixit Aristoteles secundo Ethicorum cap. sexto, prudentiam esse certam, quia firmiter adheret veritati, virtutes autem morales dici certas, quia nunquam aberrant à vera honestate, quod tamen habent à prudentia dirigente ipsas; sic ergo spes dicitur certa non per modum firmi assensus, sed quia nititur vera ratione sperandi: vnde per se non aberrat. Quomodo Paulus ad Hebræos sexto, dicit, *Spem niti promissione & iuramento Dei, ut per duas res immobiles firmissimum solatium habeamus*, hoc autem habet spes à fide, à qua dirigitur, & in qua fundatur, ad Hebræos vnde decimo, ita exponunt hanc certitudinem spei, Hilarius canon. 5. in Matth. & alij Patres, Dñs Thomas 2. 2. quæst. 18. artic. 4. & alij Theologi in 3. distinctione 26. ubi Dñs Thomas 2. 2. quæst. 2. articulo 2. ait, per accidens posse interdum spem nostram deficere ratione liberi arbitrij, non quia ipsa spes aberrat in sperando, sed quia tandem interdum non fiet, quod sperat, non ex defectu eius, in quem sperat, sed ipsius sperantis, & hæc etiam ex parte charitatis ad hanc spei firmitatem postulatur, iuxta illud ad Romanos 5. *Spes autem non confundit, quia Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris*.

SECTIO III.

Quod bonum, & sub qua ratione sit formale obiectum spei, & per quos actus virtus spei tendat in illud, atq; adeo quomodo spes distinguatur à charitate.

Tota difficultas consistit in assignanda propria ratione huius obiecti, prout distinguitur ab obiecto formali charitatis, nam hinc pendet distinctio harum virtutum, & actuum earum. Prima sententia dicit Deum, sub absoluta ratione boni increati, & supernaturalis, esse obiectum charitatis: sub ratione verò ardui, & excedentis hominis facultatem esse obiectum spei, atque adeo ad charitatem pertinere, amare, & desiderare illud bonum, & quæ ad illud conferunt, ad spem vero tantum spectare. Hæc sententia indicatur à Dño Thomæ in q. d.

1. de Spe art. 1. & 2. 2. quæst. 17. art. 1. & 2. & 3. & Caietan. quæst. 18. art. 1. tenet Paludan. 3. distin. 26. quæst. 2. Richard. artic. 1. quæst. 3. & artic. 2. quæst. Durand. quæst. 3. Henricus quodlibet 8. quæst. 15. ad 2. Bonaventura eadem distin. 26. quæst. 4. & 5. & alij. Qui dicunt charitatem esse in concupiscibili, spem verò in irascibili: cuius est tendere in arduum: nimirum de his virtutibus philosophantur, ac si in voluntate irascibilis à concupiscibili realiter distingueretur. Duo etiam tribuit Bonaventura Spei, confidere scilicet, & expectare: primum respectu eius in quem confidimus. Secundum respectu boni expectari.

2. Hæc sententia, quatenus ponit bonum arduum, obiectum actus spei, habet veritatem suam, ut patet: quatenus verò arduitatem ponit quasi obiectum formale huius virtutis, per quod à charitate distinguitur, & quatenus nullum alium actum tribuit huic virtuti, nisi propriam spem, & omnem amorem boni supernaturalis tribuit charitati: neg est Dñi Thomæ, neque potest convenire in intelligi, & primum peto quid intelligat nomine ardui: Si enim intelligat bonum, quod superat omnem humanam facultatem: etiam charitas tendit in Deum, ut tale bonum est, si vero intelligat illud bonum, ut est absens, & consequendum: etiam charitas per desiderium esset actus tendit in illud bonum absens, & in consecutionem eius propter Dei gloriam: si vero intelligat, ut bonum dicit etiam rationem excellentiæ, quæ est in ipso bono, non bonitatem, ita ut tam charitas, quam spes tendat in bonum excellentiæ, tamen charitas formaliter in bonitatem, in excellentiam quasi materialiter, spes vero contra in excellentiam formaliter, quasi ad vincendam difficultatem, in bonitatem vero quasi materialiter, si inquam hoc intelligat, non potest consistere, quia spes est motus voluntatis prosequenti obiectum: ergo necessario intendit in obiectum formaliter sub ratione boni. Præterea illa excellentia, vel est solum quasi augmentum bonitatis, & sic tendere in bonum sub ratione excellentiæ, non est aliud, quam tendere sub ratione boni, imo sub excellentissima ratione boni, quod etiam facit charitas, tanto melius, quanto est perfectior spe. Si vero illa excellentia significet difficultatem obtinendi tale bonum, sic non potest esse ratio sub qua, nam ratio sub qua pertinet ad motum, difficultas autem non movet appetitum ad prosecutionem obiecti, sed potius retrahit appetitum; bonitas vero est, quæ excitat appetitum ad vincendam difficultatem. Secundo est difficultas in hoc: nam illi actus quos hæc sententia ponit confidere, & expectare, si referantur ad voluntatem, non possunt esse nisi volitiones quædam: confidere ergo in aliquo, erit velle ab illo habere aliquod bonum, quod iudico illum mihi daturum, vel absolute, vel sub aliqua conditione, & hæc eadem voluntas comparata ad bonum ipsum erit expectatio eius: at vero totus hic actus tendit in bonum sub ratione boni, & quia tendit in absens, nihil aliud esse videtur, quam desiderium. Vnde ulterius necesse est, talem actum supponere amorem obiecti expectati, qui amor in præfenti materia, debet esse supernaturalis, ut sit proportionatus expectationi, & fiducie supernaturali. Peto ergo cuius virtutis actus sit ille amor: nam charitatis, per se loquendo, non est, quia charitas non tendit in proprium commodum amantis, ut sic, ille autem amor est proprii commodi, pertinebit ergo ad spem, & ita habebit plures actus, quam difficultatem mox latius prosequar.

3. Ex secunda sententia, obiectum materiale spei esse bona supernaturalia, formale vero esse Deum, ut primum authorem, & principium talium bonorum, iuxta quæ sententiam ita differunt